

ศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

A STUDY OF SANGHA AFFAIRS ADMINISTRATION IN
KAB CHOENG DISTRICT, SURIN PROVINCE

พระครูสิทธิปัญญาสุนทร (คงศักดิ์ ญาณสุโท)^๑

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคณะสงฆ์ในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ เพื่อศึกษาประสิทธิผล ของการดำเนินงานตามพันธกิจ ของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ และเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอกาบเชิง ผลการศึกษาพบว่า

๑) อำเภอกาบเชิง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดสุรินทร์ มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้ ทิศเหนือ ติดกับอำเภอปราสาทและอำเภอสัญขะ ทิศตะวันออก ติดกับอำเภอสัญขะ ทิศใต้ ติดกับจังหวัดโอตดาร์เมียนเจีย (ราชอาณาจักรกัมพูชา) ทิศตะวันตก ติดกับอำเภอพนมดงรัก แบ่งการปกครองออกเป็น ๖ ตำบล ๑๗ หมู่บ้าน ๒,๐๖๓ ครัวเรือน อำเภอกาบเชิงมีวัดในเขตปกครอง ๕๖ แห่ง

๒) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของ พระสังฆาธิการ ในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ (๑) ด้านสาธารณสงเคราะห์ ๓.๔๖ (๒) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ๓.๕๗ (๓) ด้านการเผยแผ่ ๓.๕๗ (๔) ด้านการศาสนศึกษา ๓.๗๐ (๕) ด้านสาธารณูปการ ๓.๗๕ (๖) ด้านการปกครอง ๓.๘๖ ตามลำดับ

๓) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ (๑) ด้านการปกครองควรส่งเสริมผู้มีความสามารถเหมาะสมเข้ามาบริหารปกครองด้วยหลักธรรมและดูแล

^๑พุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระภิกษุสงฆ์ให้ทั่วถึง มีบทลงโทษที่จริงจังและควรจัดให้มีการประชุมหมู่คณะกัน บ่อย ๆ เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขในสิ่งที่มีดี(๒) ด้านการศาสนศึกษา ควรส่งเสริมให้พระสงฆ์ทุกรูปในวัดได้เรียนพระธรรมวินัย เป็นประจำ ปรับปรุงให้มีการคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาภาษาบาลี และให้พระภิกษุศึกษาหลักพระธรรมวินัยให้มากขึ้น(๓) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ควรมีการจัดตั้งทุนให้พระภิกษุสามเณรศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและควรจัดการศึกษาที่เน้นปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ทางด้านจริยธรรมและให้เข้าใจพระพุทธศาสนา(๔) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ควรนำสื่อรูปแบบต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่และให้โอกาสพระภิกษุที่มีความรู้ความสามารถด้าน การเผยแผ่ได้ทำหน้าที่เผยแผ่ธรรมแก่ประชาชนเป็นประจำ(๕) ด้านการสาธารณูปการ ควรจัดตั้งกองทุนและมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลด้านนี้โดยเฉพาะควรทำงานให้รวดเร็วขึ้นและควรจัดการศาสนสมบัติอย่างมีระเบียบและ(๖) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ควรถูกกำหนดแผนงานในด้านงานสาธารณะสงเคราะห์ เป็นประจำให้สถานที่แก่การบำเพ็ญกุศลแก่ประชาชนทุกคนและควรสร้างสถานสงเคราะห์ให้กับคนยากไร้เช่นโรงทาน ถนน สถานพยาบาล หรือบ้านพักคนชรา เป็นต้น.

คำสำคัญ : การบริหารกิจการคณะสงฆ์

Abstract

The purpose of this study is 1) the basics about the clergy in KapChoeng district in Surin province, 2) 2) effectiveness. Of the implementation of the mission.Of the clergy in KapChoeng district.Surinprovince 3) identify problems and possible solutions in the management of the Sangha in KapChoeng district.

The results showed that

1) KapChoeng district located south of Surin Province. Border with neighboring subdivisions as follows: The northern border with Prasat district and Sangkha district, Eastern border with Sangkha district, southern border with Oddarmyangia Province (Cambodia) western border with Phanom Dong Rak district. Subdivided into 6tumbol17 villages, 2,063 households, KapChoeng district has temple in the region of 56.

2) The analysis of data on the effectiveness of the administration of the Sangha. Buddhist Monks KapChoengSurin The overall high level. Considering the above, it was found that at a high level. Ordered by descending below the average. (1) the public housing 3.46 (2) of the Welfare 3.57 (3) the propagation of 3.57 (4) of unaffiliated 3.70 (5) the utility 3.75 (6) the. rule3.86, respectively

3) feedback on the effectiveness of the Sangha Administration KapChoeng district in Surin province.(1) the government should promote the proper capabilities to manage and maintain the principles governing the monk thoroughly.(3) the welfare fund should be established for monks to study in higher education should be focused on children and youth to cultivate knowledge and understanding of ethical principles.(2) the unaffiliated. Should encourage all priests in the temple to learn the discipline regularly. Update to comment on the study of Pali. And the monks study of the discipline itself.(4) the propagation of Buddhism. Should the media formats Applied to missionaries and monks who have a knowledge of. The mission will be the Missionary to the people all the time.(5) the public Should fund and support staff in this particular operation should be fast and to deal with regulations and religious properties.(6) the public housing should set plans for public housing is fixed to the right of Bampenboon charity for all people and to create welfare for the poor, such as almshouse road, hospital or retirement home. so old.

Keywords:Sangha-Affairs Administration

๑. บทนำ

วัดเป็นหน่วยงานหรือเป็นองค์กรหนึ่ง ที่มีความผูกพันใกล้ชิด และมีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมไทยทั้งทางด้าน ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และมีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อ ค่านิยมของคนไทยมายาวนานการบริหารวัด เพื่อให้มีประสิทธิผล นั้นนักบริหารหรือเจ้าอาวาสจะต้องมีหลักเกณฑ์หรือทฤษฎีที่เป็นเสมือนเป็นตัวชี้วัด การบริหารงานเบื้องต้น หมายถึงการปกครองการดูแลรักษาหมู่คณะ และการดำเนินงานหรือการจัดการ กิจกรรมต่างๆ ของหมู่คณะหรือองค์กรต่างๆ ให้สำเร็จ ลุล่วงไปตามนโยบายวัตถุประสงค์ ขององค์กร

หรือวัดนั้นๆ วัตถุประสงค์ ขององค์กรหรือวัดนั้นๆ^๒ การบริหารงานของหน่วยงานใดๆ ก็ตาม รวมทั้งการบริหารของพระสังฆาธิการ ต้องมีองค์ประกอบ หรือทรัพยากรที่สำคัญ และต้องเป็นพื้นฐาน ในการบริหารนั้นซึ่งประกอบไปด้วยเงินวัสดุสิ่งของ และการจัดการด้านเครื่องมือเครื่องจักร รวมถึงอำนาจหน้าที่ ระยะเวลาในการทำงานและความสะดวกต่างๆ ในการทำงานด้วยเท่าที่กล่าวมานี้ ล้วนมีความสำคัญ และมีความผูกพันต่อเนื่องกันอย่าง

^๒สุพัฒน์ มนัสไพบุลย์, **หลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์**, (บริษัท เอ.พี กราฟิคดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๓๙), หน้า ๑๖๖

ใกล้ชิด ความสำเร็จในการบริหาร สำหรับพระสังฆาธิการ ทางคณะสงฆ์นั้นจะสำเร็จลงเช่นเดียวกับหน่วยงานอื่นๆได้ หรือจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของพระสังฆาธิการ ที่จะนำทรัพยากรดังกล่าว ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และได้ผลอย่างคุ้มค่ามีประสิทธิผลซึ่งจัดว่า เป็นหน้าที่ของพระสังฆาธิการ ควรให้ความสำคัญอย่างจริงจัง "การบริหาร"กล่าวคือเพื่อให้การบริหารของกิจการคณะสงฆ์ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตลอดทั้งการประหยัดยิ่งขึ้น^๓ การบริหารวัดที่ดีมีประสิทธิผล เพื่อเป็นประโยชน์สูงสุดแก่พระพุทธศาสนา และคณะสงฆ์ผู้บริหารจะต้องมีหลักการที่ดี ในการเลือกประยุกต์ใช้ทั้งทฤษฎีที่ดี โดยการใช้ศาสตร์ และศิลป์ในการบริหารงานพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต) ได้นำเสนอว่า การบริหารหมายถึงการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น เมื่อว่าตามค่านิยามนี้การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้น เป็นรูปธรรมสองเดือน นับจากวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งแรก

^๓กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, **คู่มือการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์**, (กรุงเทพมหานคร :กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๘), หน้า ๑

แรกแก่ปัญจวัคคีย์ ซึ่งทำให้เกิดพระสังฆรัตนะขึ้นเมื่อมีพระสังฆรัตนะเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหาร คณะสงฆ์วิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ซึ่งดำรงสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า ๒,๕๐๐ ปีเป็นเรื่องราวให้เราได้ศึกษา เรื่องพุทธวิธีบริหาร นอกจากนี้ ยังมีพุทธพจน์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกระจายอยู่ในพระไตรปิฎก การศึกษาพุทธพจน์เหล่านี้ ก็จะทำให้ทราบถึงพุทธวิธีบริหาร^๔

๒. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคณะสงฆ์ในเขตอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

๒.๒ เพื่อศึกษาประสิทธิผล ของการดำเนินงานตามพันธกิจ ของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอกาบเชิง

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง“ศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอกาบเชิง จังหวัด

^๔พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), **พุทธวิธีบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๔

สุรินทร์” ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ประชากรที่เป็นพระสังฆาธิการ และพระภิกษุ จำนวน ๑๕๐ รูป ของอำเภอ กาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของวัตถุประสงค์การวิจัยคือ “ศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์” เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะสถานภาพทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบให้เลือกตอบ (Check Lise) อายุ พรรษา ตำแหน่ง วุฒิ การศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม วุฒิการศึกษาเปรียญธรรมตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอกาบเชิง” จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า(Number Rating Scale) มี ๕ ระดับตอนที่ ๓ คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended)

ประกอบด้วยปัญหา อุปสรรคและแนวทางเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

สถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

๑) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะสถานภาพทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ(Standard Deviation) ๒) ระดับความคิดเห็นจากการแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติการวิเคราะห์ คือค่าเฉลี่ย(Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation)๓) แบบสอบถามปลายเปิด(Open Ended) ประกอบด้วยปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ แล้วเขียนพรรณนาเป็นความเรียง

๔.ผลการวิจัย

ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๖๕ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า มีรายละเอียด ดังนี้ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ด้านการปกครอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเท่ากับ ๓.๘๖ ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระ

สังฆาธิการในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ด้านการศาสนศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเท่ากับ ๓.๗๑ประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ด้านการศึกษา สงเคราะห์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเท่ากับ ๓.๕๗ประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ด้านการเผยแผ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเท่ากับ ๓.๗๑ประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ด้านการสาธารณูปการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเท่ากับ ๓.๗๕ ประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ ๓.๔๖

๕. สรุปและข้อเสนอแนะ

๑. ในด้านการปกครองควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีบุคลากรที่จะมาทำหน้าที่ในการบริหารจัดการนั้นควรจะเป็นผู้ที่ได้รับการปลูกฝังและควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการและเป็นที่

ยอมรับและเจริญศรัทธาแก่ผู้พบเห็นและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา

๒. ในด้านการศาสนศึกษาควรจัดครูที่มีความรู้ความสามารถสอนและประการสำคัญพระสังฆาธิการต้องหาพระภิกษุเข้ามาบรรพชาอุปสมบทในเขตปกครองของท่านและส่งเสริมให้เรียนนักธรรมและบาลีอย่างเป็นระบบรวมส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนธรรมศึกษาให้ประชาชนและนักเรียนให้ทั่วถึง มีการยกย่องเชิดชูเกียรติให้แก่พระภิกษุสามเณรที่สอบนักธรรม บาลีได้ และบุคคลทั่วไปที่สอบธรรมศึกษาได้

๓. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ควรจะส่งเสริมให้มีการตั้งทุนศึกษาสงเคราะห์สม่ำเสมอเพื่อความต่อเนื่องของการมอบทุนโดยกำหนดให้พระสังฆาธิการทุกรูปต้องตั้งทุนศึกษาสงเคราะห์

๔. จากผลการวิจัยด้านการเผยแผ่ศาสนา พบว่าการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นประจำ แต่ก็ยังเป็นการเผยแผ่เชิงรับเพราะจัดภายในวัด แต่การเผยแผ่เชิงรุก จึงควรจัดให้มีพระธรรมทูตหรือธรรมจาริกไปสถานที่ ต่างๆ เพื่ออบรมเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในทุกหมู่บ้านที่ไม่มีวัดตั้งอยู่

๕. ในด้านการศึกษาสงเคราะห์ ควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม

แผนกสามัญและจัดตั้งโรงพระพุทธรูปศาสนาวันอาทิตย์ขึ้นพร้อมทั้งสรรหาบุคลากรเข้ามาทำการเรียนการสอนและมีการจัดหาทุนมาสนับสนุนพระภิกษุสามเณรและเยาวชนที่ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนและสอบได้

๖. ในด้านสาธารณูปการ ควรมีการบริหารจัดการให้เป็นระบบแบบแผนอย่างเช่นการนำความรู้ทางการจัดการด้านสาธารณูปการจากหน่วยงานอื่นเข้ามาปรับประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดเป็นมาตรฐานและเป็นระบบระเบียบมากกว่าที่เป็นอยู่ซึ่งไม่เป็นระบบสุดแต่ต้องการจะสร้างจะทำและขาดคุณภาพ คุณประโยชน์ มี

สิ่งปลูกสร้างมากเกินไปจนความจำเป็นเป็นปัญหาในการบริหารจัดการดูแล

๗. ในด้านสาธารณสงเคราะห์ควรให้ความสนใจกับการช่วยเหลือพุทธศาสนิกชนเช่นการเกื้อกูลแก่ชุมชน แก่สังคม และประเทศชาติ เป็นต้น ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือด้านการก่อสร้างช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ สงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสและเยาวชน เป็นต้นเมื่อช่วยเหลือดังนี้จึงเชื่อว่าได้ประกอบกิจด้านการสาธารณสงเคราะห์

บรรณานุกรม

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์**. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๘.
 สุพัฒน์ มั่นสัพพะบูลย์. **หลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์**. บริษัท เอ.พี กราฟิคดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๓๙.
 พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **พุทธวิธีบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.